

การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา

The Application of Padana Dhamma Principle of Maintain Prisoner Discipline in Songkla Central Prison

สรศักดิ์ สุขนวล¹ สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา² และสุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³

Sorrasak Sooknual¹ Sitthipong Sitthiphataraprabha² and Supreecha Chamnanputthiphon³

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹ Master's degree student, Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

^{2,3} Lecturer of the Master of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University

E-mail: sorrasak.sooknual@gmail.com, ongsitthipong@gmail.com, supreecha28@gmail.com

Received: Apr 14, 2023; Revised: May 9, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา และ 2) แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 346 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 10 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอนุรักษนาปธาน ด้านภวานาปธาน ด้านปทานปธาน และด้านสังวรปธาน และ 2) แนวการใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ประกอบด้วย (1) ควรป้องกันโดยวางระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน (2) ควรพิจารณาความผิดตามหลักเหตุผลพร้อมกับให้โอกาสในการปรับปรุงและร่วมหาแนวทางในการแก้ไข (3) ควรจัดอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆให้กับผู้ต้องขัง และ (4) ควรทบทวนและสร้างความตระหนักให้เห็นถึงประโยชน์ของการไม่กระทำผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขังรับทราบอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

คำสำคัญ: หลักปธานธรรม การธำรงระเบียบวินัย ผู้ต้องขัง เรือนจำกลาง

Abstract

The objectives of this research article were to study 1) an application of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla central prison; and 2) guideline for applying of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla Central Prison. The research sample consisted of 346 of prisoners in Songkla central prison, all of whom were determined by the Kreicie and Morgan's sample size table. Ten of the key informants were selected by purposive sampling. The employed research instruments were questionnaire and the interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows; 1) the overall of an application of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla central prison was at high level, which specific aspects could be ranked from top to bottom based on their rating means as follows: aspect of conservative, aspect of prayer, aspect of

concessions and aspect of meditation; and 2) guidelines for applying of Padana Dhamma principle to maintain prisoner discipline in Songkla central prison that they should be (1) preventing by imposing discipline and clear rules; (2) considering offenses rationally, along with providing opportunities for improvement and jointly finding ways to prevent; (3) providing the training and clarification on rules and regulations to prisoners; and (4) providing the regular and continuous review and emphasis on the benefits of non-recidivism to prisoners.

Keywords: Padana Dhamma Principle, Maintain Prisoner Discipline, Inmates, Central Prison

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-พ.ศ.2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศให้เป็น “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ได้มุ่งเน้นการรักษาความมั่นคง รวมถึงการพัฒนากลไกกระบวนการยุติธรรมในการสร้างความเชื่อมั่นให้กระบวนการยุติธรรม เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กำหนดให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจนลดลง และมีความมั่นคงในเอกสาร สังคมปลอดภัย เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนา ที่ต่อมากกระทรวงยุติธรรมจึงได้ทำแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้กำหนดเรื่องการสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมในการดูแลผู้กระทำความผิด (กระทรวงยุติธรรม, 2560) ซึ่งเมื่อกล่าวถึงผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก (พระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560) โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมราชทัณฑ์ ที่เป็นหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดำเนินการตามมาตรการบังคับทางอาญาตามคำพิพากษาหรือมีคำสั่งในการจำกัดอิสรภาพของบุคคล

กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาการพยาบาลมนุษย์ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอก ได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ (1) ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (2) กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชีวศึกษา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ (3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุม หรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม (4) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรการ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน วิธีการปฏิบัติ และการปฏิบัติ ต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เพื่อการตรวจพิสูจน์ในสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (กรมราชทัณฑ์, 2565)

เรือนจำกลางสงขลา เป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ.2515 ตั้งอยู่เลขที่ 163 ถนนสงขลาหน้าทิว หมู่ที่ 4 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เรือนจำกลางสงขลาเป็นเรือนจำที่คุมขังเฉพาะผู้ต้องขังเพศชาย มีผู้ต้องขังในการควบคุม จำนวน 3,462 คน (ข้อมูลวันที่ 25 กรกฎาคม 2565) มีภารกิจหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกควบคุมตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล โดยมีหลักปฏิบัติสำคัญอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ การควบคุม ดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย เกิดความสงบ เรียบร้อย กับการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกหลังได้รับการปล่อยตัว ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลาเป็นผู้ต้องขังที่มีประวัติภูมิหลัง มีลักษณะบุคลิกและสภาพ

ทั่วไปของผู้ต้องขัง รวมทั้งประวัติการกระทำผิด และสาเหตุแห่งการกระทำผิดที่ต่างกัน และมีหลากหลายคดีที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำกลางสงขลา ไม่ว่าจะเป็นคดียาเสพติด คดีกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ คดีความรุนแรง ซึ่งส่งผลให้ผู้ต้องขังมาจากหลายคดีที่มีมาและพื้นฐานจิตใจต่างกัน (เรือนจำกลางสงขลา, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ต้องขังจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม ชุมชน ครอบครัว และตัวผู้ต้องขังเอง การปลูกฝังทักษะชีวิตและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีความจำเป็นในการขัดเกลาพัฒนาจิตใจ สมาธิและสติปัญญา เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ต้องขังจะได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ตลอดจนเป็นแนวทางไม่ให้เกิดเกี่ยวข้องกับสารเสพติด อบายมุขต่าง ๆ และป้องกันการกระทำผิดซ้ำอีก เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตในวิถีทางที่ถูกต้อง และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีหลังจากได้รับการปล่อยตัว หลักปธานธรรม 4 หรือ สัมมปธาน 4 เป็นหลักธรรมที่มีเนื้อหาในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการขัดเกลาพัฒนาจิตใจและคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มนุษย์มีแนวปฏิบัติที่พึงระวังต่อการกระทำผิดที่ประกอบด้วย 1) สังวรปธานหรือการพึงระวังไม่ให้เกิดการกระทำผิด หลักธรรมข้อนี้จำเป็นอย่างยิ่งในการนำมาขัดเกลาผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อป้องกันไม่ให้มีสิ่งยั่วยุหรือต้นแบบที่ไม่ดีเกิดขึ้นอีกพึงระวังไม่ให้เกิดกิเลส โทสะ โลภะ โมหะ ขึ้นในใจของแต่ละบุคคล 2) ปหานปธานหรือการเพียรละบาป เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะต้องช่วยกันชำระสิ่งที่ผู้ต้องขังทำผิดพลาด ประคับประคองช่วยเหลือผู้ต้องขังที่หลงผิด พร้อมกระตุ้นให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง 3) ภวานาปธานหรือการเพียรทำสิ่งที่เป็นกุศลในผู้ที่ไม่เคยทำ โดยทุกเรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องหมั่นหาหรือสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้ต้องขัง และเมื่อผู้ต้องขังทุกคนได้ทำสิ่งดี ๆ เหล่านี้สำเร็จก็จะยิ่งเกิดความภาคภูมิใจ ทั้งยังนำไปสู่อุปนิสัยที่จะขยันหมั่นเพียรในการสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับตนเองและสังคม และ 4) ออนุรักษนาปธานหรือการเพียรรักษาสิ่งดีงาม เมื่อผู้ต้องขังใดที่ได้เริ่มทำความดี สร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์แล้ว ยังจำเป็นต้องหมั่นรักษาความดีเหล่านั้นไม่ให้สูญสิ้นไป โดยไม่ว่าจะน้อยหรือมากก็ขอให้เพียรทำไว้ เพราะเมื่อใดก็ตามที่ได้ทำดีได้ระลึกถึงเรื่องเหล่านั้น จิตใจก็จะยินดีไปด้วย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ดังนั้น การนำหลักปธานธรรมมาปรับใช้ในการชำระระเบียบวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา จะช่วยให้การปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นไปตามมาตรฐาน มีประสิทธิภาพในการควบคุม และมีความเป็นธรรม ในขณะที่ผู้ต้องขังจะได้อยู่ในกรอบ ระเบียบวินัยของเรือนจำ ไม่ก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัย จนต้องได้รับการลงโทษจากเรือนจำ

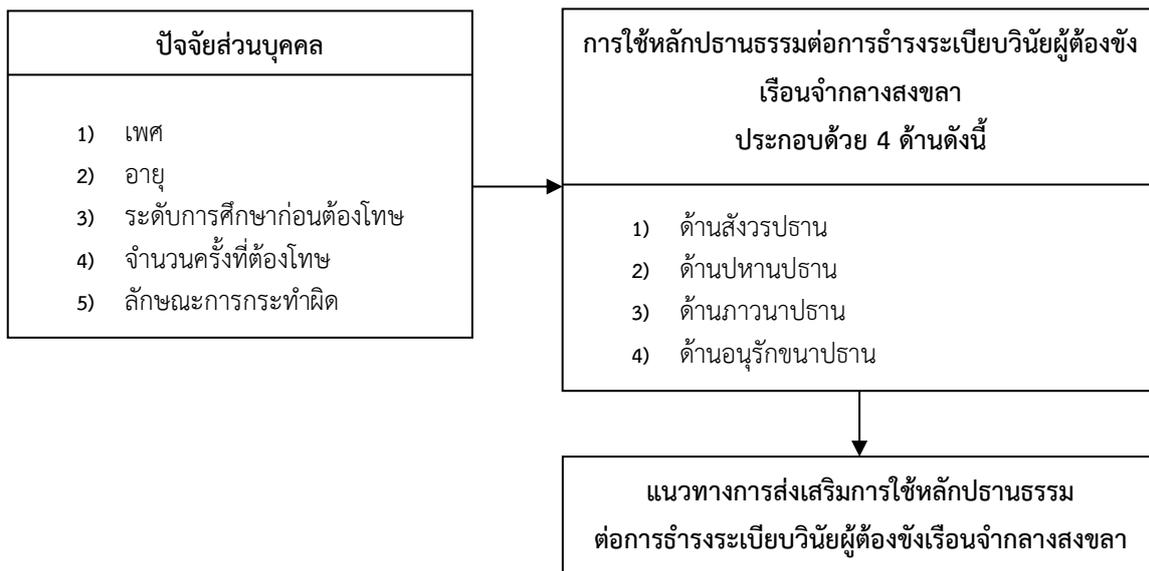
ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เพื่อให้ปรากฏชัดเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์ต่อการควบคุม ดูแลผู้ต้องขังมิให้กระทำผิดต่อระเบียบวินัยของเรือนจำที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้เอง เมื่อผู้ต้องขังอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำย่อมนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันในเรือนจำได้อย่างสงบ ไม่ความขัดแย้งหรือการทะเลาะ จนนำไปสู่การกระทำผิดวินัยและการลงโทษทางวินัยของผู้ต้องขังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ผู้วิจัยนำหลักปธานธรรม จากพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ (อภ.วิ. ไทย 35/524/393) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กันไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 3,448 คน (งานบริหารงานทั่วไป เรือนจำกลางสงขลา ข้อมูลวันที่ 19 สิงหาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา จำนวน 346 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ และผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา รวม 10 คนซึ่งเป็นผู้ที่ตรงตามเกณฑ์คัดเลือกของงานวิจัย เป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ กับศาสตร์ของความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการกับงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของงานวิจัยรวมถึงเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัย และท่านสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสงขลา ได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ จำนวนครั้งที่ต้องโทษ และการกระทำความผิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 20 ข้อ

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดลิเคิร์ต (Likert, 1932) โดยกำหนดค่าต่างๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
มาก	มีค่าเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวนำมากำหนดเป็นกรอบให้ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถาม แล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือแบบปลายปิด (Close-ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม
4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence: (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66 - 1.00
6. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เลขที่ 245/2565
7. เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสงขลา ที่มีชื่อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .714
8. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
9. นำผลจากการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำกลางสงขลา ในการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา คือ 346 คน และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว
3. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 346 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. วิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วได้ทำการตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ กัน ได้แก่จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสภาพการณ์หลายๆ ช่วงเวลาและมิติที่ต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	346	100.00
2. หญิง	0	0.00
อายุ		
1. 18 - 30 ปี	34	9.80
2. 31 - 40 ปี	164	47.40
3. 41 - 50 ปี	95	27.50
4. 51 ปีขึ้นไป	53	15.30
ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ		
1. ระดับประถมศึกษา	116	33.50
2. ระดับมัธยมศึกษา	161	46.50
3. ระดับการศึกษาอาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)	21	6.10
4. ระดับอุดมศึกษา	48	13.90
จำนวนครั้งที่ต้องโทษ		
1. จำนวน 2 ครั้ง	168	48.60
2. จำนวน 3 ครั้ง	141	40.80
3. จำนวน 4 ครั้ง	32	9.20
4. จำนวน 4 ครั้งขึ้นไป	5	1.40
ลักษณะการกระทำผิด		
1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	180	52.00
2. ความผิดต่อชีวิต	67	19.40
3. ความผิดต่อทรัพย์สิน	32	9.20
4. คดีอื่น ๆ	67	19.40
โดยรวม	346	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 47.40 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาก่อนต้องโทษ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 จำนวนครั้งที่ต้องโทษจำนวน 2 ครั้ง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 48.60 และกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

(N = 346)

ข้อ	การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัย ผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร)	3.35	0.92	ปานกลาง
2.	ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง - ลด - ละ)	3.81	0.97	มาก
3.	ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง)	3.98	0.90	มาก
4.	ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง)	4.26	0.61	มาก
โดยรวม		3.85	0.85	มาก

ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง) ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง) ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ) และด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร) พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยและข้อที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ต้องขังได้รับการเอาใจใส่และให้กำลังใจจากเพื่อน ผู้ต้องขังว่ากล่าวและตักเตือนเพื่อนไม่ให้เกิดความผิดวินัย ผู้ต้องขังมีเพื่อนที่ปฏิบัติตนดี ได้รับการชื่นชมจากผู้คุม เป็นแบบอย่าง ผู้ต้องขังได้รับการว่ากล่าวและตักเตือนจากเพื่อนไม่ให้เกิดความผิดวินัยและผู้ต้องขังชวนเพื่อนกระทำความผิดวินัยร่วมอยู่ในระดับน้อย

2. ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ) พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ต้องขังปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำกลางสงขลาอย่างเคร่งครัด ผู้ต้องขังไม่เคยกระทำความผิดทางวินัย ผู้ต้องขังไม่เคยได้รับการลงโทษจากการกระทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังได้รับคำยกย่องชมเชยจากเพื่อนและผู้คุม และผู้ต้องขังเคยได้รับการลดโทษจากเรือนจำกลางสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง) พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้ต้องขังมีเป้าหมายที่จะไม่คืนกลับมาเป็นผู้ต้องขังอีกครั้ง ผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการคบหาเพื่อนที่ดี ผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการฝึกอาชีพ ผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการนำหลักศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน และผู้ต้องขังสร้างภูมิคุ้มกันตนเองด้วยการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

4. ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง) พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้ต้องขังมีจิตใจหนักแน่นเพียงใดที่จะไม่กระทำความผิดซ้ำ ผู้ต้องขังมีจิตใจหนักแน่นเพียงใดที่จะไม่กระทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังมีจิตใจหนักแน่นเพียงใดที่จะไม่กระทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังมีสติในการรักษาวินัยของเรือนจำ และผู้ต้องขังสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

สรุปแนวทางการพัฒนาการใช้หลักปธานธรรมต่อการชำระระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

1) ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร)

บอกคำแนะนำและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อที่จะได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน จะได้ไม่ต้องผิดพลาดทางระเบียบวินัยของผู้ต้องขัง เพื่อปฏิบัติใช้ ให้ถูกต้อง อย่างเคร่งครัด

2) ด้านปหานปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ)

ศึกษาระเบียบวินัย แนวทางปฏิบัติแต่ละคำสั่งอย่างละเอียด ปฏิบัติตามระเบียบวินัย ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด

3) ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง)

เลือกที่จะคบเพื่อน รวมกลุ่มกับเพื่อน และรู้จักตัวเองดีพอที่เราอยู่ในสถานะอะไร ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา สวดมนต์ไหว้พระทุกวัน ละวางความชั่วทั้งปวง

4) ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง)

มีสติในการเป็นอยู่ และตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาที่กฎระเบียบของเรือนจำ จะได้ไม่มีการกระทำผิดซ้ำอีก

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่เรือนจำควรกำหนดและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังอย่างชัดเจน
2. เจ้าหน้าที่เรือนจำควรศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ให้เข้าใจอย่างละเอียดและถ่ายทอดให้ผู้ต้องขังรับทราบอย่างถูกต้อง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
3. ผู้ต้องขังควรพิจารณาตนเอง เลือกเพื่อน หรือ รวมกลุ่มเพื่อนเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในการกระทำผิดวินัยของเรือนจำ
4. ผู้ต้องขังควรมีสติและตื่นตัวในการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดระเบียบกฎเกณฑ์ของเรือนจำ
5. ควรป้องกันโดยวางระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน
6. ควรพิจารณาความผิดตามหลักเหตุผลพร้อมกับให้โอกาสในการปรับปรุงและร่วมหาแนวทางในการป้องกัน
7. ควรจัดอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างให้กับผู้ต้องขัง
8. ควรทบทวน และเน้นย้ำถึงประโยชน์ของการไม่กระทำผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขังรับทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวินัยเรื่อง “การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักปธานธรรมต่อการดำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอนุรักษนาปธาน (การรักษาภาวะคุ้มกันให้เป็นแนวทางมั่นคง) ด้านภวานาปธาน (การสร้างภาวะคุ้มกันให้กับตนเอง) ด้านปหานาปธาน (การยับยั้ง-ลด-ละ) และ ด้านสังวรปธาน (การเฝ้าระวัง โดยอาศัยกัลยาณมิตร) อยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกระทรวงยุติธรรมได้ทำแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมในการดูแลผู้กระทำความผิด (กระทรวงยุติธรรม, 2560) นอกจากนี้ยังกำหนดให้กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอก ได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ (1) ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (2) กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแล ตามหน้าที่ และอำนาจของกรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ (3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการ

และการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง และบุคคลที่อยู่ในความควบคุม หรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม (4) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรการ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน วิธีการปฏิบัติ และการปฏิบัติ ต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว เพื่อรอการตรวจพิสูจน์ในสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย (กรมราชทัณฑ์, 2565) เช่นเดียวกับเรือนจำกลางสงขลาที่เป็นคุมขังเฉพาะผู้ต้องขังเพศชายโดยมีผู้ต้องขังในการควบคุม จำนวน 3,462 คน โดยมีหลักปฏิบัติสำคัญอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ การควบคุม ดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย เกิดความสงบ เรียบร้อย กับการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกหลังได้รับการปล่อยตัว (เรือนจำกลางสงขลา, 2565) ผู้ต้องขังจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาจิตใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการนำหลักปธานธรรม 4 หรือ สัมมปธาน 4 เป็นหลักธรรมที่มีเนื้อหาในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการขัดเกลาพัฒนาจิตใจและคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มนุษย์มีแนวปฏิบัติที่พึงระวังต่อการกระทำความผิด สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมาพัฒน์ เกียรติมนัส (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังในประเทศไทย” ผลการวิจัย พบว่า ประเทศไทยได้มีการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ยกเลิก กฎหมายราชทัณฑ์ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมืองและอื่นๆ ตามยุคสมัย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางเรือนจำที่ใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินการต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

2. แนวทางการใช้หลักปธานธรรมต่อการธำรงระเบียบวินัยผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลาประกอบด้วย (1) ควรป้องกันโดยวางระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน (2) ควรพิจารณาความผิดตามหลักเหตุผลพร้อมกับให้โอกาสในการปรับปรุงและร่วมหาแนวทางในการป้องกัน (3) ควรจัดอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างให้กับผู้ต้องขัง และ (4) ควรทบทวน และเน้นย้ำถึงประโยชน์ของการไม่กระทำความผิดซ้ำให้กับผู้ต้องขังรับทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานพคุณนำจิตรไทย (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายพบว่า เรือนจำควรดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติกล่าวคือการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการผู้ต้องขังการสร้างเครือข่ายภาคีเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสัน เกรือคำ, พิชัย เสนา และกัญญ์ฐิตา ศรีภา (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาค่าการกระทำผิดวินัยในเรือนจำประกอบด้วย การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ด้านจิตวิทยาให้เพียงในการดูแลผู้ต้องขังเพื่อลดปัญหาด้านจิตใจและบุคลิกภาพของการควบคุมตัวเองต่ำ มีการจัดโปรแกรมหรือกิจกรรมที่จะพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมและคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดกลุ่มผู้ต้องขังที่มีปัญหาการควบคุมตัวเองต่ำ การเพิ่มมาตรการในการตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำผิดวินัยให้เข้มงวดมากขึ้นเพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดวินัยและเพิ่มโทษและผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำผิดวินัยในกระบวนการคิดตัดสินใจ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐมพล ไกรยา (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชาย: กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาค่าการกระทำผิดวินัยมีดังนี้ 1) กำหนดพื้นที่ภายในแดนสำหรับควบคุมผู้ต้องขังแต่ละประเภทให้ชัดเจน 2) เกลี้ยย้ายระบายผู้ต้องขังลดปัญหาความแออัด 3) การส่งเสริมผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี และการดำเนินการทางวินัยที่เป็นธรรม รวดเร็ว จัดกิจกรรมให้ผู้ต้องขังทุกคนได้มีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านสังวรปธาน ควรจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกันเพื่อได้แลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกันและเป็นหนทางที่นำไปสู่การชวนกันปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ด้านปหานปธาน ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ของข้อดีหรือประโยชน์ของการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การได้รับการลดโทษ เป็นต้น

3. ด้านภาวนาปธาน ควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการดำรงหลังจากพ้นโทษ ดังนั้นควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งอาจจะประสานกับสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

4. ด้านอนุรักษนาปธาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ต้องขังรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะ เนื่องจากเพื่อพ้นโทษออกไป ผู้ต้องขังจะต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับสังคมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละสังคมย่อมมีปัญหาไม่เหมือนกันและปัญหาสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยของเรือนจำกลางสงขลา

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นกัลยาณมิตรกับพฤติกรรมกระทำผิดทางวินัยของผู้ต้องขังเรือนจำกลางสงขลา

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์. (2565). *ภารกิจกรมราชทัณฑ์. ค้นหาเมื่อ 30 ตุลาคม 2565*,

จาก http://www.correct.go.th/?page_id=9829

กระทรวงยุติธรรม. (2560). *พระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

ชุดิมาพัฒน์ เกียรติมนัส. (2560). *การลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ณัฐน้อย ตระกูลรัมย์. (2562). *คุณภาพชีวิตการทำงานและความเครียดในการทำงานของเจ้าพนักงานเรือนจำเรือนจำพิเศษธนบุรี*. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 7(3), 66-76.

ธีรวิทย์ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นพคุณ นำจิตไทย. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์*.

Journal of Roi Kaensam Academi, 7(2), 97-110.

ปฐมพล ไกรยา. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชาย : กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ*.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เรือนจำกลางสงขลา. (2565). *ข้อมูลทั่วไป*. ค้นหาเมื่อ 30 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.correct.go.th/copsong>

เสกสัน เกรือคำ, พิชัย เสนา และกัญญ์รัฐตา ศรีภา. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครปฐม*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 11(2), 117-135.

Conbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education*. NY: Mc-Graw Hill.

Likert, R. A. (1932, May). *Technique for the Measurement of Attitudes*. *ArchPsychological*, 25(140), 1-55.